

KÖNYVSZEMLE

Bengel, J., Jerusalem, M. (Hrsg.):
**Handbuch der Gesundheitspsychologie und Medizinischen
Psychologie**
Reihe: Handbuch der Psychologie

2009, Hogrefe, Göttingen, 619 oldal, ára: 59,95 EUR
ISBN: 978-3-8017-1843-5

A pszichológiai témákra specializálódott német könyvkiadó évtizedek óta nemcsak szakkönyveket, hanem a különböző pszichológiai területeket átfogóan bemutató könyvsorozatokot is megjelentet (hasonlóan a hazai Osiris kiadó néhány éve indult vállalkozásához). Az egészség- és orvosi pszichológiai területet bemutató kézikönyv egy 2005-ben indult sorozat része, mely a pszichológia legfontosabb területeinek korszerű összefoglalására vállalkozik (http://www.hogrefe.de/?mod=prog_buecher&so=5&reihe=53). Az eddig megjelent kötetek jellemzője, hogy két szorosabban kapcsolódó területet együtt és részben egymásra vonatkoztatva mutatnak be: például a szociálpszichológiát a kommunikáció-pszichológiával, a neuropszichológiát a biopszichológiával, a motivációkat az érzelmekkel.

Bármennyire sok átfedés van az egészség- és orvosi pszichológia témáiban, Németországban – mint szinte mindenütt – a két terület többnyire elkülönül egymástól. Az egészségpszichológia az akadémiai pszichológián belül alakult ki, s szinte kizárólag pszichológusok művelik. Az orvosi pszichológia identitását leginkább a medicinához történő szoros kötődés határozza meg, és pszichológusok mellett szép számmal orvosok, pszichiáterek és pszichoszomatikus orvosok is képviselik. A két különálló területet számos kiváló német tankönyv jelenítette meg az utóbbi évtizedekben, ugyanakkor nem jellemző, hogy egyetlen kötetben tekintenek át a két rokon szakmát. Ezért fontos, hogy most egységes kézikönyv mutatja be az egészséggel és betegséggel kapcsolatos alapvető pszichológiai témákat. (Érdekes egybeesés, hogy idehaza hasonló felfogásban született meg szinte egy időben Csabai Márta és Molnár Péter kötete a Medicina kiadónál.)

A vaskos kézikönyv öt nagyobb részre tagolódik, s összesen hatvan fejezetet tartalmaz. A fejezetek nagyobb része egyszerezős, melyet általában az adott téma vezető német szakértője írt. A többszerzős fejezeteket többnyire ezen szakértők munkacsoportja jegyzi.

Az első részben az egészséggel, betegséggel kapcsolatos pszichológiai témák élettani, viselkedéses és szűkebb értelemben vett pszichológiai alapjairól olvashatunk. A második rész az egészséget és betegséget befolyásoló, pszichoszociális rizikó- és protektív tényezőkkel foglalkozik. A fejezetek íve a személyiségpszichológiai témáktól (pl. optimizmus) a szociológiai tényezők (pl. stigmatizációs folyamatok) tárgyalásáig terjed. A harmadik rész az egészségfejlesztés és a prevenció témáit járja körbe, részben a konkrét protektív és kockázati magatartásformák bemutatásával (pl. stresszkezelés, szexuális magatartás, alkoholfogyasztás stb.), részben a megelőzés életkori sajátosságainak és intervenciók területeinek (iskola, család stb.) bemutatásával. A következő nagyobb egység a különböző testi betegségek (rák, szívbetegség, AIDS stb.) kapcsán fontos pszichológiai diagnosztikai, kezelési és rehabilitációs lehetőségeket foglalja össze. Az ötödik rész az egészség- és orvosi pszichológiai komplex témáit és alkalmazási területeit tárgyalja. Itt olvashatunk a migrációs problémák, a reprodukciós orvoslás, a transzplantációs kezelések, a géndiagnosztika pszichológiai kihívásairól és azok megoldási lehetőségeiről.

A rövid áttekintésből kitűnik, hogy a kötet tartalmilag gazdag, sok olyan témát is tárgyal, melyek ritkán bukkannak fel a terület tankönyveiben (pl. a healthismus és a wellness-mozgalom vagy a stigmatizációval való megküzdés). Meglepő azonban néhány klasszikus orvosi pszichológiai téma kimaradása a kötetből (pl. az orvos–beteg kapcsolat modelljei, a placebohatás vagy a compliance/adherence témái). Ez a szerkesztési koncepció talán azt tükrözi, hogy az egészségpszichológiának nagyobb súlya van a két terület átfogott tárgyalása során.

Az egyes fejezetek felépítése az egész könyvben egységes mintát követ. 6–10 oldalban foglalnak össze egy-egy témát. Ez a mérsékelt terjedelem elegendő a legfontosabbak világos kifejtéséhez, ugyanakkor nem okoz „túladagolási tüneteket” az olvasónál. A fejezetek alcímei kék színnel kiemelték, a számozási rendszerrel együtt a tárgyalás struktúrája jól áttekinthető. Az alapvető összefüggéseket jól átgondolt táblázatok teszik világosabbá, egy-egy fontos témáról színnel kiemelt szövegdobozban kapunk tömör összefoglalást. A kézikönyvszerű használatot segítik az egyes fejezetek összefüggéseit jelző keresztvonalak. A fejezetek néhány ajánlott áttekinthető irodalommal és 15–20 német/angol irodalmi hivatkozással zárulnak. A kötet nagy erénye, hogy az átfogott hatalmas mennyiségű információt áttekinthető formában, kiegyensúlyozottan és jól emészthető adagokban dolgozták fel.

A Hogrefe kiadó egészség- és orvosi pszichológiai kézikönyvének legnagyobb értéke véleményem szerint, hogy messze túllép az ismert tankönyvek szokásos tárgyalási szintjén. Nem egy lezárt, sokszor dogmati-

kusnak tűnő, vitára ingerlő pszichológiai területet mutat be, hanem egy nyitott, intenzíven kutatott, változásban lévő terület jelen állásáról ad képet, annak esetleges korlátait, problémáit és továbbfejlődési lehetőségeit is felvázolja. Az egészség- és orvosi pszichológiai terület Magyarországon is formálódó kutatási aktivitásához sok inspirációt adhat a kötet anyaga.

A kézikönyv mindenkinek ajánlható, aki szeretne a medicina pszichoszociális megközelítéseiről korszerű áttekintést kapni.

Dr. Tiringér István

PTE ÁOK Magatartástudományi Intézet

E-mail: istvan.tiringer@aok.pte.hu